

دستورالعمل اجرایی انتخاب گوساله های نر مولد اسپرم

(برای ایستگاههای تولیدکننده اسپرم کشور)

تولید و تکثیر مواد ژنی به منظور افزایش ژنهای مطلوب در جمعیت از اصول اصلی اصلاح نژاد بوده و مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی مطابق با وظایف محوله قریب دو دهه نسبت به طراحی و اجرای این عملیات اهتمام ورزیده است اما با توجه به واگذاری امور اجرایی اصلاح نژاد بر اساس اصل 44 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، انتخاب گوساله های نر مورد نیاز ایستگاه های تولید کننده اسپرم کشور به مراکز خصوصی دارای ایستگاه تولید اسپرم واگذار می گردد. لذا این دستورالعمل باین منظور و به شرح موارد ذیل جهت اجرا ابلاغ می گردد.

معیار های انتخاب گوساله نر :

با توجه به اطلاعات موجود در دیتابیس این مرکز و عدم ثبت تمامی گوساله های نر ابتدا برترین گاوهای ماده از نظر ارزش اصلاحی صفات تولید شیر که در محدوده 5 درصد بالای جمعیت تحت پوشش قرار دارند شناسایی صورت گرفته سپس شجره پدری گوساله های نر متولد شده از این مادران مورد بررسی قرار می گیرد در صورت احراز شرایط لازم به شرح ذیل گوساله نر مورد ارزیابی ظاهری، سلامتی، بهداشتی و ... قرار می گیرد. لذا جهت تسریع مراحل ذیل لیست ارزشهای اصلاحی مادران بر روی سایت این مرکز قرار داده شده است.

1) معیار انتخاب مادران گوساله های نر (Bull Dams):

انتخاب مادر گوساله نر بر اساس رفتار تولیدی و آخرین لیست ارزش اصلاحی صفات کیلوگرم شیر، چربی و پروتئین به صورت $BVF \geq 30$, $BVP \geq 30$, $BVM \geq 1300$ می باشد.

تبصره: اگر ارزش های اصلاحی چربی یا پروتئین کمتر از مقادیر فوق باشد به شرطی که مجموع چربی و پروتئین بیشتر از 60 باشد قابل قبول است.

2) معیار انتخاب پدران گوساله های نر (Sire of Sire)

1. در صورتیکه پدر گوساله نر وارداتی باشد باید دارای شرایط زیر باشد:

أ. در صورتیکه پدر دارای دختر باشد: $MILK \geq 800$ و $NM \geq 400$ یا $TPI \geq 2000$

ب. در صورتیکه پدر بدون دختر باشد: $MILK > 1600$ و $NM \geq 600$ یا $TPI \geq 2200$

2. در صورتیکه پدر گوساله نر ایرانی باشد ارزش اصلاحی صفات تولید شیر پدر و اطلاعات پدر بزرگ پدری مورد نظر می باشد.

تبصره: گاوهای نر برتر در شاخص های TPI ، NM ، UDC ، FLC و صفات شیر ، چربی و تیپ پس از هماهنگی و نظر موافق مرکز از شرایط فوق مستثنی است .

بدیهی است اجرای طرح Planned Mating نسبت به انتخاب از طریق غربالگری تریخ داده می شود که در صورت اجرا ، موارد ذکر شده باید لحاظ گردد .

شرایط اختصاصی گوساله نر

- 1) سن گوساله نر حداکثر 6 ماه باشد.
- 2) رعایت تنوع در شجره گوساله نر منتخب ضروری است .
- 3) عدم وجود نقایص ظاهری با تکمیل فرم ارزیابی صفات ظاهری گوساله نر و مادر گوساله به شرح فرم 1 و 2.
- 4) تأییدیه صحت شجره گوساله نر توسط انجام تست والدین (PARENTAGE TEST) .
- 5) تأییدیه سلامت گوساله با انجام معاینات دامپزشکی مطابق با فرم 3.

ضوابط بهداشتی

شرایط و ضوابط بهداشتی گوساله های نر جهت ایستگاههای تولید کننده اسپرم به شرح پیوست شماره 1 می باشد. **تبصره:** لازم به توضیح است که گوساله های نر پس از انتخاب اولیه و انجام تستهای لازم در صورت سلامت ، باید حداکثر ظرف مدت دو هفته به قرنطینه ایستگاه انتقال داده شوند.

مراحل گردش کاری انتخاب و انتقال گوساله نر توسط ایستگاه :

- 1) دریافت لیست دامهای واجد شرایط مطابق اهداف و برنامه های اصلاح نژادی کشور از مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی
- 2) تکمیل فرمهای 1، 2 و 3 و ارائه به مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی
- 3) انجام و ارائه تستهای بهداشتی گوساله نر توسط ایستگاه مطابق با ضوابط و دستورالعمل پیوست و ارائه نتیجه تست والدین به مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی
- 4) ارائه مدرک معتبر مالکیت گوساله نر به مرکز اصلاح نژاد دام
- 5) صدور شناسنامه ژنتیکی رسمی توسط مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی
- 6) اخذ مجوز دامپزشکی توسط گاودار یا ایستگاه جهت حمل گوساله نر به قرنطینه ایستگاه
- 7) انتقال به قرنطینه

فرمول پیشنهادی جهت ارزش گذاری گوساله نر

قیمت گوساله نر با توافق گاودار و ایستگاه تعیین می گردد اما نظر به اینکه قیمت واقعی گوساله نر بر اساس پارامترهای اصلاح نژادی تعیین می شود فرمول زیر پیشنهاد می گردد:

$$\text{قیمت کل} = (W \times A3) + (NM \times A2) + (BVM \times A1) \text{ (مادر)}$$

BVM: ارزش اصلاحی شیر مادر

A1: مبلغ ریالی پایه شیر خام نخویلی به کارخانجات شیر پاستوریزه

NM: سودمندی ویژه براساس دلار

A2: مبلغ ریالی هر دلار

W: وزن گوساله نر به کیلو گرم در روز انتقال به قرنطینه

A3: مبلغ ریالی هر کیلو گرم وزن زنده به روز

در صورتیکه پدر گوساله نر ایرانی باشد مبنا محاسبه ارزش اصلاحی صفات تولید شیر پدر می باشد.

تبصره 1: در مواد مورد اختلاف تصمیم گیری بر اساس نظرات کارشناسی کمیته انتخاب مواد ژنی گروه پرورش و اصلاح نژاد گاو انجام می گیرد.

تبصره 2: لازم به یادآوری است که کلیه صفات و شاخص های ذکر شده در این ضابطه فنی در هر پروف متعاقباً اعلام خواهد شد.

الزام به اجرای پروژه ها و برنامه های اصلاح نژادی

با توجه به سیاستها و اهداف مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی کشور در ارتباط با استفاده از آخری ن تکنیکهای اصلاح نژادی مانند ژن سکونسیپنگ، ارزیابی ژنومیک، ارزیابی تیپ، آزمون نتاج، انتقال جنین، آی وی اف و ... مراکز تولید اسپرم موظف به همکاری و هماهنگی های لازم در اجرای آنها می باشند.

کنترل و نظارت عملیات اجرایی

از آنجائیکه مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی متولی مجموعه برنامه های اصلاح نژادی دام کشور بوده لذا بدیهی است که تایید نهایی تمامی عملیات مذکور و انتخاب گوساله های نر حاصله بر عهده این مرکز می باشد لذا در هر مرحله از موارد مذکور در این دستورالعمل حق نظارت و بازرسی غیر منتظره بر مجموعه این عملیات برای مرکز اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی محفوظ می باشد.

ضمناً در صورت بروز اختلافهای احتمالی بین گاودار و ایستگاه مربوطه، نظر این مرکز فصل الخطاب خواهد بود.

ضوابط بهداشتی گوساله های نر جهت ایستگاههای تولید اسپرم منجمد

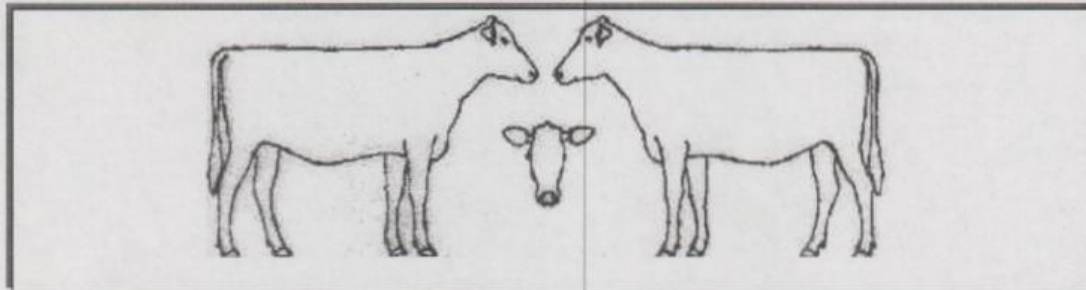
- 1- گوساله های نر بایستی از گله هایی انتخاب شوند که مقررات و ضوابط بهداشتی اعلام شده توسط سازمان دامپزشکی در آنها بطور کامل رعایت شده باشد از جمله :
  - الف: تحت پوشش نظام پایش و مراقبت بیماریهای دامی باشند.
  - ب: کلیه اقدامات بهداشتی ، پیشگیری و کنترلی را به شبکه دامپزشکی منطقه گزارش نمایند.
  - ج: کلیه موارد خرید و فروش (ورود و خروج دام) را اعلام نمایند.
  - د: محدودیت های اعلام شده توسط شبکه دامپزشکی منطقه را در کلیه امور ، اجرا نمایند.
- 2- گوساله های نر بایستی براساس اعلام رسمی سازمان دامپزشکی کشور از گله های عاری از سل و بروسلوز انتخاب شوند.
- 3- گله های انتخابی بایستی از نظر بیماریهای مسری نظیر تب برفکی ، تب سه روزه، لپتوسپیروز، یون و ... در زمان انتخاب ، فاقد علائم بالینی باشند.
- 4- گوساله های نر موردنظر تا زمان انتقال به قرنطینه در جایگاه جداگانه و در شرایط مناسب بهداشتی نگهداری شوند.
- 5- گوساله های نر بایستی از نظر ظاهری سالم و طبیعی بوده و قبل از انتقال به قرنطینه از نظر آزمایش های زیر منفی باشند:
  - الف: سل ب: بروسلوز ج: لکوز د: بیماری اسهال ویروسی -مخاطی گاوان (BVD-MD)
  - ه- بیماری تورم عفونی نای گاوان -ولو واژینیت پوستولار عفونی (IBR-IPV)
  - و- از نظر بیماری یون ضمن منفی بودن، از مادر منفی نیز متولد شده باشند.
  - ز: از نظر تریکوموناس و کامپیلوباکترفتوس منفی باشند.
  - ح: از نظر بیماری لپتوسپیروز منفی بوده و دو تزریق استرپتومايسين به فاصله 15 روز انجام پذیرد.
  - ط: از نظر بیماریهای ژنتیکی ناقل BLAD (بیماری کاهش چسبندگی لوکوسیتی گاوی و DUMPS) بیماری کمبود یوریدن منوفسفات و و CVM (بیماری بدشکلی های ستون فقرات) مورد آزمایش قرار گیرند و منفی باشند.
  - تبصره 1: به منظور کنترل آلودگی و فراهم شدن شرایط لازم محیطی، توصیه می شود خرید گوساله های انتخابی از گله ها تا سن 6 ماهگی صورت گرفته و در شرایط قرنطینه ای نگهداری شوند و در زمان سنی مناسب آزمایش های ذکر شده در قرنطینه صورت پذیرد.
  - تبصره 2: کلیه آزمایش های ذکر شده بایستی در آزمایشگاههای مجاز مورد تائید سازمان دامپزشکی کشور انجام گیرد.

مرکز اصلاح نژاد دام کشور

فرم ارزیابی و انتخاب گوساله نر

نام دامداری:	کد گله:	استان:
آدرس و تلفن تماس:		

مشخصات گوساله نر	
نام و شماره ثبت پدر:	نام و شماره ثبت مادر:
شماره گوش فلزی:	بدن مادر:
شماره گوش پلاستیکی:	ارزش اصلاحی شیر مادر:
شماره بدن:	خلوص خونی (HF) مادر گوساله:
تاریخ تولد:	تاریخ تلقیح (منجر به ایستگی مادر):
شجره	

تاریخ ارزیابی:	۱-	ارزیاب
نتیجه ارزیابی:	۲-	

نتیجه بهداشتی:	Lab1	Lab1
	Lab2	Lab2

	۱-	خاص های انتخاب
	۲-	
	۳-	

بهداشتی   **علت عدم انتخاب**   ژنتیکی

نتیجه نهایی

وزارت جهاد کشاورزی
 معاونت امور دام
 مرکز اصلاح نژاد دام کشور
 کارت امتیاز گاوهای شیری هلستاین ایران

۲م

نام دامداری: شماره ثبت گاو: تاریخ تولد: ثبت پدر:
 کد گله: شماره بدن: آخرین زایش: ثبت مادر:
 استان: شماره گوش:

Stature

Chest width Narrow 1 2 3 4 5 6 7 8 9 wide

Size

Lion Weak 1 2 3 4 5 6 7 8 9 strong

Body depth Shallow 1 2 3 4 5 6 7 8 9 Deep

Pin set

Rump length

Pin width

Rear leg.s.view Posty 1 2 3 4 5 6 7 8 9 sickle

Rear leg.R.view Close 1 2 3 4 5 6 7 8 9 straight

Foot angle Low 1 2 3 4 5 6 7 8 9 steep

Fore udd.Att. Loose 1 2 3 4 5 6 7 8 9 strong

Rear udd.Height

Rear udd.width

S.Ligament Weak 1 2 3 4 5 6 7 8 9 strong

Udd.depth Deep 1 2 3 4 5 6 7 8 9 shallow

Front Teat place. Wide 1 2 3 4 5 6 7 8 9 close

Rear Teat place. Wide 1 2 3 4 5 6 7 8 9 close

Teat Length

Angularity Coarse 1 2 3 4 5 6 7 8 9 sharp

معایب

۱۱	کجی صورت
۱۲	فاقد خصوصیات شیرواری
قسمت میانی بدن	
۲۱	شانه بالی
۲۲	پشت شانه ضعیف
۲۳	فشردگی دندهها
کیل	
۳۱	مفصل خاصره پائین
۳۲	مقعد فرورفته
۳۳	کجی دم
۳۴	زمختی دم
۳۵	دنبالچه پیشرفته
دست و پا	
۴۱	سم باز
۴۲	انحراف سم دستها
۴۳	مفصل خرگوشی زمخت
۴۴	بخلوق ضعیف
۴۵	مفصل خرگوشی نزدیک
۴۶	انحراف سم پاهای

سیستم پستانی

پستانک		پستان	
۵۴	اضافه مترشحه	۵۱	چهار تکه‌ای
۵۵	قطور	۵۲	برآمده
۵۶	باریک	۵۳	نامتوازن
۵۷	قیفی		
۵۸	کوری		
۵۹	غیرعمودی		

طبقه بندی نهایی

Frame & cap.	Rump	Feet & legs	Mam. sys.	Dairy char.	Final score	Final class

نام ارزیاب:	کد ارزیاب:
تاریخ ارزیابی:	ساعت ارزیابی:
آخرین ساعت شیردوشی:	
دوره شیرواری:	

فرم ۳

اطلاعات دامپزشکی

تاریخ:

شماره گویانه:

مهاینات کلی:

ردیف	شرح	نظر دامپزشک	نتیجه
۱	وضعیت ظاهری		
۲	دستگاه تنفس		
۳	دستگاه گوارش		
۴	دست و پا		
۵	بیضه		
۶	سایر موارد		

نام و نام خانوادگی (دامپزشک) - امضاء